

Statsforvalteren i Agder

Prosjektbeskrivelse
Tiltaksplan for Setesdal Ryfylke
og Setesdal Austhei

Innhold

1	Mål og avgrensning	3
	1.1 Bakgrunn	3
	1.2 Mål med prosjektet	6
	1.3 Avgrensning av prosjektet	7
2	Prosjektorganisasjon	15
	2.1 Prosjektledelse og -deltakelse	15
3	Gjennomføring og milepæler	19
	3.1 Milepæler	19
	3.2 Prosessplan	20
4	Kommunikasjon	22
5	Evaluering	23

1 Mål og avgrensning

1.1 Bakgrunn

Kvalitetsnorm for villrein ble fastsatt ved kongelig resolusjon den 23. juni 2020. Formålet med kvalitetsnormen er å bidra til at villrein, og de ulike villreinområdene, forvaltes på en slik måte at internasjonale forpliktelser overholdes, og at nasjonale målsettinger om ivaretagelse av levedyktige bestander innenfor sine naturlige utbredelsesområder nås.

Kvalitetsnormen fastsetter grenseverdier for god, middels og dårlig kvalitet for villrein i villreinområder, basert på delnormene bestandsforhold (delnorm 1), lavbeiter (delnorm 2), og leveområde og menneskelig påvirkning (delnorm 3). Delnormene består av ulike måleparametere som samlet gir et resultat for delnormen.

Videre setter normen et kvalitetsmål for villreinområdene der minimum middels kvalitet for det enkelte villreinområdet skal opprettholdes eller nås snarest mulig.

På lengre sikt er det også et mål at de nasjonale villreinområdene skal ha god kvalitet. Kvalitetsnormens artikkel 5 sier at: *Blir en fastsatt kvalitetsnorm for villrein i et villreinområde ikke nådd, eller er det fare for dette, bør Klima- og miljødepartementet i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Slike planer skal avveies mot hensynet til igangværende virksomhet av stor samfunnsmessig betydning i området.*

Første klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene ble publisert våren 2022 (Rolandsen m.fl. 2022). Seks av ti områder fikk dårlig kvalitet, resterende fikk middels kvalitet. Setesdal Ryfylke villreinområde fikk dårlig kvalitet i klassifiseringen og Setesdal Austhei fikk middels kvalitet, med følgende resultat for de tre delnormene:

Klassifisering av de enkelte måleparametre for Setesdal Ryfylke:

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv		X	
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr		X	
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle	X		
1	Genetisk variasjon			X
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom		Brukes ikke	X
2	Lavbeiter		X	
3	Funksjonell arealutnyttelse		X	
3	Funksjonelle trekkpassasjer	X		

Klassifisering av de enkelte måleparametre for Setesdal Austhei:

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv		X	
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr			X
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle			X
1	Genetisk variasjon			X
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom		Brukes ikke	X
2	Lavbeiter		X	
3	Funksjonell arealutnyttelse		X	
3	Funksjonelle trekkpassasjer		X	

I påvirkningsanalysen for Setesdal Ryfylke skriver ekspertgruppa at mange av inngrepene i villreinområdet må sees som irreversible, og at det er mer aktuelt med kompenserende enn direkte avbøtende tiltak. «*Eksempler på dette kan være å forsøke å redusere ferdselen på eksisterende infrastruktur, slik som å stenge fjellveger for allmenn ferdsel, nedlegge og flytte merka stier og turisthytter, samt redusere åpningstider på vegger som krysser fjellområdet. Det er derfor særlig viktig at en i dette villreinområdet ser på helheten i landskapet når potensialet for avbøtende tiltak skal vurderes*».

Ekspertgruppa fremhever også følgende om Setesdal Austhei: «*Delnorm 3 har noen utfordringer i de tilfellene hvor en stor andel av arealene i villreinområder oppnår middels kvalitet. (...) I Setesdal Austhei har flere av de tidligere brukte trekkpassasjene ved Bjørnevattn gått ut av bruk, og det er i realiteten kun en smal korridor som har vært i bruk i de seinere årene. I og med at bortimot hele villreinstammen fortsatt vandrer gjennom dette området, dog med stor hastighet, er kvaliteten på korridoren klassifisert som middels*.

Et eventuelt framtidig tap av denne siste marginale passasjen vil påvirke alt areal som ligger både sør og nord for barrieren ved Bjørnevatn, og medføre en fragmentering av Setesdal Austhei i to delområder. I en slik situasjon vil det være usikkert i hvor stor grad begge delbestander vil opprettholdes over tid – og da særlig bestanden i sør. Hovedpoenget er at når trekket først er opphørt og blir klassifisert som ikke godkjent, kan det være for sent for avbøtende tiltak, og fragmenteringen er et faktum.».

På bakgrunn av klassifiseringen, samt at villrein ble rødlistet i 2021, har regjeringen besluttet at det skal utarbeides en stortingsmelding for villrein. Videre skal det iverksettes arbeid med tiltaksplaner for de seks nasjonale villreinområdene som fikk dårlig i klassifiseringen, herunder Setesdal Ryfylke. I tillegg skal arbeid med tiltaksplan iverksettes for Setesdal Austhei basert på nevnte utfordringer i trekkområdet ved Bjørnevatn, fordi området grenser direkte til Setesdal Ryfylke og områdene fra tidligere har en felles heiplan og mye felles problematikk. De hovedansvarlige statsforvaltere for vedkommende villreinområde har fått i oppdrag fra Miljødirektoratet å lede arbeidet med å utvikle tiltaksplaner. Arbeidet med tiltaksplaner skal skje parallelt med utvikling av stortingsmeldingen. Statsforvalteren i Agder skal lede arbeide med tiltaksplaner for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei.

Arbeidet som skal gjennomføres er tidsavgrenset (avsluttes innen 1. desember 2023), og vil kreve omdisponering av ressurser internt i store deler av året. Det kan derfor i perioder være nødvendig å nedprioritere andre arbeidsoppgaver, og arbeidet vil påvirke andre leveranser fra Miljøvernavdelingen i 2023. Samtidig er signalene både fra KLD og MDIR at arbeidet skal prioriteres høyt, og at de forstår at dette vil påvirke leveransene våre på andre områder.

1.2 Mål med prosjektet

Målet med prosjektet er å ferdigstille en konkret plan med tiltak som kan iverksettes for å bedre forholdene for villrein i Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei, slik at målet i kvalitetsnormen blir nådd og områdene oppnår minimum middels kvalitet ved neste klassifisering i 2025. Dette innebærer at tiltakene som foreslås kan innebære ny politikk. Utkast til tiltaksplan skal oversendes Miljødirektoratet innen 1. desember 2023.

I tillegg skal Statsforvalteren i Agder skrive et oversendelsesbrev med faglige anbefalinger basert på tiltaksplanen, der det tydelig fremgår om og eventuelt hvilke områder i planene som Statsforvalteren mener bør prioriteres.

Man ønsker å komme frem til tiltaksplanen ved hjelp av en bred og inkluderende prosess der man i størst mulig grad oppnår konsensus om tiltakene i planen.

Det er lagt opp til at arbeidet med tiltaksplan skal foregå integrert med utviklingen av en stortingsmelding for villrein.

1.3 Avgrensning av prosjektet

Statsforvalteren i Agder fikk i brev fra Miljødirektoratet den 2. november 2022 i oppdrag å lede arbeidet med å utarbeide tiltaksplan for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder. Norsk villreinsenter sør er i samråd med leder sekretær for planprosessen. Presiseringer i forbindelse med gjennomføring av oppdraget kom i brev fra Miljødirektoratet av 03.02.2022. Oppdragsbrevet og brev med presiseringer er vedlagt denne prosjektplanen i sin helhet.

De viktigste punktene i oppdragsbrevet:

- Arbeidet skal settes i gang så snart som mulig i tråd med beskrivelsen i oppdragsbrevet.
- Arbeidet må ta utgangspunkt i klassifisering og de relativt enkle påvirkningsanalysene fra denne.
- Vurderingene må ha et helhetsblikk på villreinområdet og mulighetene for å forbedre bestandens og områdets kvalitet og funksjonalitet i et lengre tidsperspektiv.
- Erfaringer fra tidligere i arbeid i villreinområdene må vektlegges og de prioriterte tiltakene utformes slik at det er mulig å måle effektene og lære av dem i ettertid.
- Planprosessen må finne gode samarbeidsformer med andre pågående prosesser i villreinområdet.
- Forslagene til prioriterte tiltak må følges av grove kostnadsoverslag og plan for finansiering. Det er skissert at ulike sektorer bør bidra til finansieringen ut fra sitt "eierskap" til problemet og tiltaket, og at det også kan dannes "spleiselag" der ulike kilder bidrar til finansiering av samme tiltak.
- Det må gjøres enkle samfunnsøkonomiske vurderinger ved prioriteringen av tiltakene, jf. kvalitetsnormen artikkel 3 og 5.
- Det bør lages en felles mal for struktur og innhold i tiltaksplanene når arbeidet har kommet i gang + digitalt.

- God medvirkning fra ulike sektorer, forvaltningsnivåer og organisasjoner vil være sentralt i arbeidet. Det anbefales at prosessen starter med et bredt, fysisk oppstartsmøte og at deltakerne på dette møtet (og eventuelle suppleanter) etter ønske kan delta videre i en referansegruppe.
- Det nedsettes også en mindre prosjektgruppe som får hovedansvar for det videre planarbeidet. Denne bør bestå av valgte eller utpekte representanter for de mest relevante aktørene i vedkommende vill reinområde. Dette kan variere noe ut fra hvilke påvirkningsfaktorer det skal arbeides mest med. Viktige aktører i de fleste områder er imidlertid fylkeskommuner og kommuner, villreinnemnder og villreinutvalg, kraftregulanter, vegmyndigheter, landbruksnæring, DNTs medlemsforeninger og øvrig reiselivsnæring.
- Det legges opp til at oppstartsmøte og evt. et avslutningsmøte med referansegruppen gjennomføres fysisk, men at øvrige møter i stor grad foregår digitalt.
- Tiltaksplanen skal utarbeides innenfor gjeldende budsjetterammer. Det legges opp til at deltakerne i prosessen som hovedregel dekker sine egne time- og reisekostnader.
- Utkast til tiltaksplan med forslag til finansiering skal leveres Miljødirektoratet innen 1. desember 2023 med en enkel underveisrapport innen 15. juni 2023.

De viktigste punktene i presiseringer:

- Arbeidet ledes av ansvarlig statsforvalter. Ledelse av arbeidet omfatter oppnevning av prosjektgruppe i samarbeid med relevante aktører, innkalling og ledelse av møter i prosjektgruppe og referansegruppe, samt økonomi og administrasjon i forbindelse med dette.
- Villreinsenteret er sekretariat. Dette omfatter skriving av referat fra møtene, utarbeiding av sakspapirer og ulike rapportutkast til diskusjon i prosjektgruppa, og utarbeiding av utkast til sluttrapport sammen med statsforvalteren. Villreinsenteret bidrar med framlegging av kunnskapsgrunnlaget, men er ikke selv medlem av prosjektgruppa.
- Tiltaksplanene skal utarbeides etter kravene i utredningsinstruksen. Dette betyr blant annet at alternative tiltak skal utredes og nullalternativet beskrives.
- Miljødirektoratet tar ansvaret for å vurdere om det er grunnlag for å komme med en samfunnsøkonomisk anbefaling om tiltaksplanene på overordnet nivå.
- I prosjektgruppene vil det være behov for å gjøre kost/nyttevurderinger av de enkelte tiltakene, og sørge for at utredningen av tiltakene følger standardkravene i utredningsinstruksen. Miljødirektoratet vil kunne bistå ved behov.
- Prosjektgruppa står samlet ansvarlig for sluttrapporten, som utgis uten logoer.
- Det bør tilstrebes konsensus i prosjektgruppa. Dersom det er uenigheter som ikke lar seg løse bør disse komme frem i rapporten.
- Miljødirektoratet vil gå gjennom alle innsendte utkast til tiltaksplaner og videresende dem til Klima- og Miljødepartementet med sine råd og vurderinger. Herunder vil også tiltak vektas mot hverandre, og det vil vurderes om det er grunnlag for å komme med en overordnet samfunnsøkonomisk anbefaling.

- Klima- og Miljødepartementet vil trekke utkastene til tiltaksplaner inn i arbeidet med utarbeiding av stortingsmeldinga, og bruke dem som innspill til prioriteringer, utforming av ny politikk og bruk av eksisterende og nye virkemidler.
- Mål at tiltaksplanene kan fastsettes som godkjente av regjeringen innen utgangen av 2024. Det blir så et ansvar for relevante aktører å igangsette arbeid med planlegging, finansiering og gjennomføring av konkrete tiltak som er prioritert i planene.
- Det er lagt opp til følgende leveranser/møtepunkter for utveksling av informasjon mellom prosessene med utarbeiding av henholdsvis stortingsmelding og tiltaksplaner:
  - 15.juni:** Kortfattet avviksrapport fra statsforvalteren til Miljødirektoratet om framdrift og økonomi.
  - Medio juni:** Møte mellom ansvarlig statsforvalter og den interdepartementale arbeidsgruppa for stortingsmelding. Formidling av erfaringer og problemstillinger så langt.
  - 15.oktober:** Framlegging av foreløpig utkast til sluttrapport til Miljødirektoratet. Presentasjon i møte med den interdepartementale arbeidsgruppa med innspill til behovet for ny politikk og nye eller justerte virkemidler.
- Utarbeiding av tiltaksplanene må i hovedsak bygge på eksisterende kunnskap.
- Miljødirektoratet tar initiativ til å lage en enkel kommunikasjonsplan for å bistå statsforvalteren i å skape oppmerksomhet rundt arbeidet med tiltaksplaner.
- Det skal underveis i prosjektet vurderes om det er behov for å bestille scenarioanalyser fra NINA, for å vurdere effekt av utvalgte tiltak. Behov skal meldes inn til Miljødirektoratet innen 1. kvartal 2023.

Utredningsinstruksen

Formålet med instruksen er å legge et godt grunnlag for beslutninger om statlige tiltak. Det er etablert minimumskrav til utredning i form av seks spørsmål som skal besvares i alle utredninger:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Mer om utredningsinstruksen her:

www.regjeringen.no/no/dokumenter/instruks-om-utredning-av-statlige-tiltak-utredningsinstruksen/id2476518/

Målområder

Målområder er avgrensede målsetninger for villreinområdet for å oppnå (og på sikt ivareta) godkjent status etter kvalitetsnormen. På lang sikt er det et mål at alle de nasjonale villreinområdene skal oppnå god kvalitet etter normen.

I forslag til mal utviklet av Norsk villreinsenter i dialog med Miljødirektoratet spesifiseres det at prosjektgruppa skal foreslå ulike målområder for villrein i planområdet, som krever tiltak innenfor ulike sektorer/brukergrupper (se også punkt 3.2 Prosessplan i utkast til mal).

Forslag til målområder har tatt utgangspunkt i tidligere definerte fokusområder i GPS-prosjekt og kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3, kvalitetsnorm for villrein, utført av Villreinsenteret for de to områdene.

Oversikt over målområder:

Målområder	Beskrivelse
1) Bedre/ivareta funksjonelle trekk for utveksling mellom villreinområder.	Målet er å forbedre utvekslingstrekk mellom nabo-områder • Kryssing over RV9: utveksling mellom SR og SA Fem fokusområder for trekk i Bykle og Vinje: Vamark, Bruhaug, Lundane – Lislefjøddstøylen, Badstodalen – Steinsland, Byklestøylen - Skardsmo I tillegg er det et trekkområde i Ljosådalen i Valle. • Kryssing av E134 over Haukelifjell: utveksling mellom SR/SA og HV Merk at grunnet risiko for spredning av CWD er nåværende forvaltningsstrategi å forhindre utveksling til HV fra sør. I et langsiktig perspektiv er det imidlertid en målsetning at det skal foregå utveksling mellom SR og SA til HV.
2) Ivareta/bedre/ gjenopprette funksjonaliteten i trekk i villreinområdene gjennom året	Målet er å bedre villreinens trekkmuligheter på sentrale knutepunkt / trekkområder: <u>Setesdal Austhei:</u> • Fv450 Bjørnevatn - Hallbjønnsekken (nord/sør SA) <u>Setesdal Ryfylke:</u> • Sandvatnet (Holmavassåno) • Hovden-Sloaros • Vei Lysefjorden-Ådneram • Flatstøldalen

Målområder forts. 1	Beskrivelse forts. 1
3) Øke/gjenopprette bruk av tradisjonelle villreinarealer: a. Sør og vest for Blåsjø b. Området i tilknytning til, og sør for, Brokke-Suleskardvegen	Målsetning å øke/gjenopprette bruk av tradisjonelle villreinarealer ved å bedre trekkmuligheter og arealutnyttelse i områder med barriere- og unnvikelseeffekter: <u>Blåsjøområdet</u> • Blåsjømagasinet • Vegen inn til store Urar (igangsatt fysisk bomming) • Store Urevatn • Uraråjuvet • Ormsa • Oddajuvet • Steinbuskaret • Storsteinen og Svartevassmagasinet <u>Brokke-Suleskard</u> • Trekk over Brokke-Suleskard vegen • Områder nord/sør for Brokke-Suleskard vegen • Utfart Ljosland-Bortelid • Suleskard – Tjørhom • Området rundt Josephsbu
4) Øke arealbruk i funksjonsområder med arealunnvikelse	Målsetning å minske grad av arealunnvikelse i områdene: <u>Setesdal Austhei</u> • Rv9 • Sørrområdet <u>Setesdal Ryfylke</u> • Haukeliseter • Storenos • Veien Lysefjorden – Ådneram • Hunnedalen-Flatstøldalen • Knaben

Målområder forts. 2	Beskrivelse forts. 2
5) Ivareta de områdene som reinen faktisk bruker i dag. Disse må ivaretas slik at ferdsel og forstyrrelser ikke øker og disse områdene forringes.	Målet er å unngå nye barriere- og unnvikelses-effekter i viktige områder som brukes jevnlig av reinen i dag.

2 Prosjektorganisasjon

2.1 Prosjektledelse og -deltakelse

Styringsgruppe (internt SF):

- Leder - Ingunn Løvdal (Miljøverndirektør, SFAG)
- Medlem - Tore Haugum (Landbruksdirektør, SFAG)
- Medlem - Marit S. Bendixen (Miljøverndirektør, SFRO)
- Medlem - Anfinn Rosnes (Ass. Landbruksdirektør, SFRO)
- Medlem - Peter Köller (Daglig leder Villreinsenteret Sør)
- Sekretær – Morten Elgaaen (Norsk Villreinsenter Sør, samt Lena Romtveit ved behov)

Begrunnelse for sammensetning av styringsgruppe:

Sammensetning av styringsgruppen skal sikre at arbeidet med tiltaksplanen, endelig utkast og oversendelsesbrev er godt forankret i ledelsen hos Statsforvalteren i Agder som ansvarlig statsforvalter, samt Statsforvalteren i Rogaland og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, som også har areal i de aktuelle villreinområdene.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Vestland prioriterer arbeidet med tiltaksplaner for Hardangervidda og Nordfjella. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Vestland vil holdes orientert underveis i prosessen.

Ettersom enkelte av de sentrale problemstillingene rundt forvaltning av villrein berører landbruksinteresser anser vi det som viktige at ledelsen i landbruksseksjonene også er representert i styringsgruppen.

Styringsgruppens mandat:

Styringsgruppen utøver prosjekteierskap og godkjenner prosjektmandat og prosjektbeskrivelse. Godkjenner medlemmer i prosjektgruppe og faggrupper, samt eventuelle endringer i mandat og prosjektbeskrivelse underveis i prosessen. Godkjenner sluttleveransen.

Prosjektgruppe:

- Leder - Therese R. Sivertsen (Miljøvernavdelingen, SFAG)
- Sekretær – Morten Elgaaen (Norsk Villreinsenter Sør, samt Lena Romtveit ved behov)
- Medlem – Jarle Lunde (sekretær villreinnemnda)
- Medlem – Jørn Trygve Haug (representant verneområdeforvaltning, SVR)
- Medlem – Svein Olav Stegarud (Villreinutvalget SR)
- Medlem – Torleif Homme (Villreinutvalget SA)
- Medlem – Katrine Skajaa Gunnarsli (Agder Fylkeskommune, rep. Heiplanen)
- Medlem – Knut Gunnar Solli (kommunerepresentant Agder fylke, Setesdal-Ryfylke og Setesdal Austhei, Valle kommune)
- Medlem – Per Wraa (kommunerepresentant Vestfold-Telemark fylke, Setesdal Austhei, Tokke kommune)
- Medlem – Reidar Tveiten (representant landbruk, SFAG)
- Medlem – Kristian Herregården (SFTV)
- Medlem – Per Ketil Omholt, og andre fra SFAG deltar ved behov
- Medlem – Torborg Kleppa (kommunerepresentant Rogaland fylke, Setesdal-Ryfylke, Hjelmeland kommune)

Begrunnelse for sammensetning av prosjektgruppe:

Prosjektgruppen består av representanter fra sentral bestands- og arealforvaltning i de to aktuelle villreinområdene. Utvelgelse av deltakerne er basert på roller og fagkompetanse hos arbeidsgiver og geografisk fordeling i villreinområdet. Slik sett har man med seg sine arbeidsgiveres perspektiver gjennom forvaltningsroller og fagfelt. En må likevel kunne ha som utgangspunkt at man deltar som fagperson med sin kompetanse, men at man ikke er bundet til å gjennomføre politiske prosesser for lokal forankring undervegs. Prosjektgruppens mandat: Prosjektgruppa har hovedansvar for å gjennomføre prosjektet, og utarbeider forslag til tiltaksplan som forelegges styringsgruppa. Forslaget baseres på arbeidet i faggruppene der prosjektgruppa gjør en samlet vurdering og prioritering av forslagene fra hver av faggruppene.

Faggrupper:

Det etableres rådgivende faggrupper for prosjektgruppa og styringsgruppa. Disse består av ressurspersoner fra relevante aktører, sentral- og regional forvaltning, kommuner, interesseorganisasjoner m.m. Faggruppene gis et mandat og utfordres på konkrete problemstillinger, for å komme opp med forslag til tiltak samt avveininger rundt hvert enkelt tiltak. Tema og problemstillinger i faggruppene vil ha sitt utspring fra ett eller flere av målområdene (som er de overordnede målene med arbeidet). Arbeidsbeskrivelser og mandat med oversikt over deltakere utarbeides for hver faggruppe.

Oversikt over faggrupper:

Faggruppe	Kort beskrivelse
Vannkraft	Stenging av vei, innstramming av bomregime, fjerne veifendere, båttrafikk tilknyttet magasinene, bedre trekkmuligheter over magasin/vassdrag
Ferdsel	Turisthytter, stier, ferdsel ut fra hytteområder, sporadisk ferdsel og motorferdsel.
Landbruk	Interaksjon sau/rein; beitetrykk, fysiske innretninger, saltsteiner, smitteoverføring, digital overvåkning mv.
Bestandsforvaltning	Organisering av rettighetshaver, jaktutøvelse, tellinger, bestandsstørrelse, jaktfrie soner
Setesdal Austhei	Tiltak for å bedre trekk over Fv450 Utvexling mellom SA og SR. Kunnskap/ dokumentasjon om fokusområde sør for Fv45
Arealforvaltning og lovregulering	Aktuelle endringer i plan- og lowerk for å sikre villreinens områdebruk, vurdere bruk av eksisterende juridiske verktøy

Oversikt over sammensetning av faggruppene er vedlagt prosjektplanen.

Oppstartsmøte og referansegruppe:

Det er en målsetning at alle sentrale aktører og interessenter i villrein-områdene skal få mulighet til å være representert i en referansegruppe. Referansegruppen vil få førstehåndsinformasjon om prosjektet og relevant kontaktinformasjon for å komme med innspill til prosessen. Referansegruppen vil også kalles inn til et sluttmøte i løpet av oktober 2023 der utkast til tiltaksplan presenteres.

I forbindelse med oppstartsmøtet vil det sendes ut invitasjon til alle sentrale aktører i de to villreinområdene. I tillegg kan andre som ønsker å delta komme på eget initiativ. De som deltar i oppstartsmøtet vil i utgangspunktet utgjøre referansegruppe for prosjektet. Det vil også være mulig å bli med i referansegruppen for de som følger møtet digitalt eller ikke har anledning til å delta på oppstartsmøtet. Oppstartsmøtet vil strømmes.

Ressurser, internt SF

Ett årsverk fordelt mellom Therese R. Sivertsen og Per Ketil Omholt

3 Gjennomføring og milepæler

3.1 Milepæler

Tema / avklaring	Kommentar	Ansvar	Tidspunkt	Jan	Feb	Mars	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Etablere prosjektplan og styringsgruppe	SFA lager intern prosjektplan for Setesdalen	SF	Januar	M											
Organisering/ innkalling til oppstartsmøter	Planlegging, organisering og innkalling til oppstartsmøter	SF ansvarlig for invitasjon og påmelding	Starten av mars		X	M									
Etablere prosjektgruppe	Peke ut og etablere kontakt med prosjektgruppa. Gjennomgå aktuelle villreinfraglige innsatsområder	SF og NVS	Før oppstartsmøte	X	M										
Oppstartsmøte	Gjennomføring oppstartsmøte	Ansvarlig for program og faginnhold: SF og NVS Ansvarlig referat: NVS	17 mars	X	X	M									
Prosjektgruppe- og styringsgruppemøter	Prosjektgruppa har løpende kontakt. Leder kaller inn til møter. Innspill og milepæler for prosjektgruppa innarbeides i prosjektplanen. Styringsgruppa innkalles av prosjektleder ved behov.	SF, NVS refererer	Løpende	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	M	
Faggruppemøter	Faggruppene har første møter ved oppstartsmøtet. Deretter ved behov	SF/NVS bistår	16 mars, løpende		X	X	X	X	X	X	X	M			
Felles møte for alle faggrupper	Presentasjon av arbeidet så langt, og avklaringer/erfaringsutveksling mellom faggruppene	SF/NVS bistår	12 juni? Evn tidligere.						M						
Møte mellom ansvarlige statsforvaltere og den interdepartementale arbeidsgruppa for stortingsmelding	Formidling av erfaringer og problemstillinger så langt	SF	Medio juni						M						
Midtveisrapportering	Kortfattet avviksrapport til Miljødirektoratet om fremdrift og økonomi	SF	15 juni		X	X	X	X	M						
Heiplansamlingen	Presentasjon av tiltaksplanarbeidet og åpning for spørsmål/innspill fra forsamlingen	SF	19 juni		X	X	X	X	M						
Frist innspill faggrupper	Frist for innspill om tiltak fra faggruppene til prosjektgruppe	SF	15 september? Evn noe senere (men før 1 okt.)										M		
Foreløpig utkast	Fremleggning av foreløpig utkast til sluttrapport for Miljødirektoratet. Presentasjon i nytt møte med interdepartemental arbeidsgruppe.	SF	15 oktober							X	X	X	M		
Sluttseminar	Prosjektgruppa med hjelp fra ulike faggrupper gjennomgår hva som er drøftet i prosessen og forslag til tiltak	SF organiserer NVS refererer og sammenfatter gruppenes arbeid	Medio oktober									X	M		
Sammenskriving av rapport	Rapporten skrives sammen etter hvert, basert på møtereferater og evt. innsendte rapporter fra faggruppene	NVS	Løpende		X	X	X	X	X	X	X	X	M		
Utsjekk og kvalitetssikring av rapport	Prosjektgruppa kvalitetssikrer rapport gjennom deling av dokument og arbeidsmøter. Faggruppene bistår på ulike kapitler											X	X	M	
Oversending av tiltaksplan	Utkast til tiltaksplanen leveres med Statsforvalterens faglige anbefaling til tiltak i eget oversendingsbrev.	SF	1. desember 2023											M	

3.2 Prosessplan

Tema / avklaring	Kommentar	Ansvar	Tidspunkt
Prosjektgruppe	Representanter jf. oppdragsbrev fra Miljødirektoratet; representanter (administrative) fra sentral bestands- og arealforvaltning i villreinområdet (for eksempel: sekr. for verneområde, sekr. villreinnemnd, sekr. villreinlag. Rep. for fylkeskommuner (helst ansvarlig sekr. for regionalplan) rep. for alle kommuner (adm. rep.)	Styringsgruppa peker ut og grunngir utpekingen (skal inn i innledningsdelen på rapport).	Utpekes før oppstartsmøtet
Målområder	Prosjektgruppa foreslår ulike målområder for villrein i planområdet, som krever tiltak innenfor ulike sektorer/brukergrupper. Eksempel; -bedre reinens tilgang til gode sommerbeiter i nord-vest -bedre reinens trekkmuligheter mellom vinterbeiter og kalvingsoppvekstområder -etablere arena for videre arbeid med tiltak og møteplass for aktørene.	SF/prosjekt gruppa	Før oppstartsmøtet
Faggrupper	Prosjektgruppa peker ut aktører til ulike faggrupper som skal jobbe frem forslag til ulike tiltak innen relevante forvaltningstema/ fagområde. Eks. <i>Faggruppe friluftslivsferdsel</i> , eks. <i>Faggruppe anleggsveger</i> : Vedtas i styringsgruppen	SF/prosjekt-gruppa	Før oppstartsmøtet
Oppstartsmøte	SF og NVS planlegger oppstartsmøte i fellesskap. Inviteres bredt, men målrettet. - 80 – 100 deltakere. - Sted: Bykle hotell - Presentere oppdraget, sammensetning av prosjektgrupper og faggrupper, innsatsområder (og bakgrunn for disse valgene).	NVS bidrar til faginnhold og program på møtet. SF organiserer møtet og tar påmelding.	17 mars (samling 16 mars)

3.2 Prosessplan forts.

	- Tilrettelegge for møte i prosjektgrupper og faggrupper dagen før møtet - Referent: NVS		
Møteplan styringsgruppe og prosjektgruppe	Prosjektgruppa møtes ved behov, men minimum 1 gang per mnd. I forkant av hver fellessamling i regi av MiD. Styringsgruppa innkalles ved behov.	SF	Min. 1 gang pr mnd. Statusgjennomgang medio juni.
Møteplan faggrupper	De foreslåtte faggruppene kan ha sine første møter i forbindelse med bredt oppstartsmøte. Deretter digitalt og etter behov for hvert tema.	Ansvarlig leder for hver faggruppe. NVS og SF bistår	Etter behov
Bestilling av analyser	Ressurser og behov? Avklares i løpet av første kvartal	Styringsgruppa	
Bestilling av kartarbeid	Ressurser og behov (innleide tjenester)? Avklares i løpet av første kvartal	Styringsgruppa	
Sluttseminar	Alle faggruppene presenterer drøftinger og anbefalinger i hver gruppe (må være sendt sekr. på forhånd).	SF/NVS	Medio oktober.
Formidling	Egen underside som beskriver arbeidet med tiltaksplaner på villrein.no (eks. underside regionale planer). SF og MiDs kommunikasjonsavd. formidler info til media før oppstartsmøtet og underveis i prosessen.	SF + MiD + NVS	Løpende
Mål/malverk for sluttproduktet:	Hvem skriver: NVS hovedansvarlig redaksjon Rapport kvalitetssikres mot prosjektgruppa og ulike faggrupper gjennom deling av dokument underveis i skriveprosess. Godkjennes av styringsgruppen.	NVS + SF (med hjelp fra styringsgruppa)	Før avsluttende møte.
Avslutning/oversending	Endelig justering og korrektur internt mellom NVS og SF. SFs faglige anbefaling følger tiltaksplanen (rapport) som et oversendingsbrev.	SF	1.desember 2023

4 Kommunikasjon

Informasjonsflyt:

Styringsgruppen: Miljøverndirektører holder Statsforvalterne orientert

Prosjektgruppen v/Therese R. Sivertsen (leder):

- kontakt inn mot prosjektet for eksterne deltakere og myndigheter
- kontakt mellom prosjektgruppe og styringsgruppe
- hovedkontakt mot faggruppene

De enkelte ledere for hver faggruppe er kontakt inn mot prosjektgruppen.

Ved viktige milepæler/aktiviteter (e.g. oppstartsmøte, heiplansamling, slutt-møte) lager vi nyhetssaker på Løvetavla.

Miljødirektoratet tar ansvaret for at det etableres et felles teams-rom for Miljødirektoratet, Statsforvaltere og Villreinsenter og de ulike planprosessene.

for deling av interne dokumenter (eks. maler, forslag til prosessplan m.v.)

Frem mot sommeren vil Miljødirektoratet legge opp til månedlige kontaktmøter om arbeidet på Teams.

- Jobbe for en god kommunikasjonsstrategi.
- Det vil opprettes en egen underside som beskriver arbeidet med tiltaksplanene på villrein.no.
- Statsforvalteren og Miljødirektoratet formidler informasjon til media før oppstartsmøtet og underveis i prosessen
- Lage en side med informasjon og kontaktpersoner på Statsforvalteren i Agder sine hjemmesider
- Miljødirektoratet har utarbeidet kommunikasjonsmål og aktiviteter for villrein i 2023 (se brev av 03.02.2023), og vil lage en enkel kommunikasjonsplan for å bistå statsforvalteren i å skape oppmerksomhet rundt arbeidet med tiltaksplaner.

Arkivering: saksnummer i Elements 2022/9347

Økonomi:

Det er meldt inn behov til Miljødirektoratet om 150 000 kr for å dekke kostnader for oppstartsmøte og sluttseminar. Innvilget 100 000. Statsforvalteren tildeles midlene formelt i supplerende tildelingsbrev i april. På bakgrunn av kortfattet avviksrapport fra statsforvalteren til Miljødirektoratet om framdrift og økonomi 15 juni, og evt tildelinger gjennom RNB eller interne omdisponeringer i Miljødirektoratet, tildeles ytterligere midler til planprosessene i 2. halvår.

5 Evaluering

Informasjonsflyt:

Det vil foretas en evaluering av prosessen etter frist for innlevering av tiltaksplan.

- Har vi oppnådd prosjektmålene?
- Hva har fungert?
- Hva har ikke fungert?
- Hvordan påser vi at suksesser overføres til neste prosjekt, og at vi unngår å gjøre tilsvarende feil på nytt?

Referanser:

Rolandsen, C.M., Tveraa, T., Gundersen, V., Røed, K.H., Tømmervik, H., Kvie, K., Våge, J., Skarin, A. & Strand, O. 2022. Klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein. Første klassifisering – 2022. NINA Rapport 2126. Norsk institutt for naturforskning.

Strand, O., Panzacchi, M., Jordhøy, P., Van Moorter, B., Andersen, R., og Bay, L. A. 2011. Villreinens bruk av Setesdalsheiene. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2006–2010. - NINA Rapport 694. 143 s. + vedlegg.

Strand, O., Gundersen, V., Thomassen, J., Andersen, R., Rauset, G. R., Romtveit, L., Mossing, A., Bøthun, S.W. & Ruud, A. 2019. GPS villreinprosjektet i Setesdal-Ryfylke – avbøtende tiltak. NINA Rapport 1457. Norsk institutt for naturforskning

Statsforvalteren i Agder

